

Tehillim-Psalms for the Ages (Chapter 26)

12/11/13

Rabbi Shmuel Silber

rabbisilber@suburbanorthodox.org

1. תהלים פרק כו

א לְדוֹד | שִׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי בְּתַמִּי הִלַּכְתִּי וּבִיְהוָה בְּטַחְתִּי לֹא אֲמַעֲד: ב בְּחַנְנֵי יְהוָה וְנִסְגִּי צְרוּפָה [צָרְפָה] כְּלִי־וְתִי וְלִבִּי: ג כִּי־חִסְדְּךָ לִנְגַד עֵינַי וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּאֲמֹתֶיךָ: ד לֹא־יִשְׁבַּחְתִּי עִם־מְתֵי־שׂוֹא וְעִם־נְעֻלְמִים לֹא אָבוֹא: ה שְׁנֵאתִי קֹהֶל מְרַעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא אֲשׁוּב: ו אֲרַחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי וְאֶסְבְּכָה אֶת־מִזְבְּחֶךָ יְהוָה: ז לְשִׁמְעֵךָ בְּקוֹל תוֹרָה וְלִסְפָּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ: ח יְהוָה אֱהַבְתִּי מֵעוֹן בֵּיתְךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ: ט אֶל־תִּתְאַסֶּף עִם־חַטָּאִים נִפְשֵׁי וְעִם־אֲנָשֵׁי דָמִים חַיִּי: י אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם זְמָה וְיַמִּינָם מְלֵאָה שׂוֹחַד: יא וְאֲנִי בְּתַמִּי אֶלֶךְ פְּדַנִּי וְחַנּוּנִי: יב רַגְלִי עַמְדָה כְּמִישׁוֹר בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ יְהוָה:

1. Of David. Judge me, O Lord, for I have walked with sincerity, and I trusted in the Lord; I shall not falter. 2. Examine (test) me, O Lord, and try me; refine my reins and my heart. 3. For Your kindness is before my eyes, and I walked in Your truth. 4. I did not sit with dishonest men, neither did I go with hypocrites. 5. I hated the congregation of the evildoers, and I did not sit with the wicked. 6. 7. I washed my hands with cleanliness, and I encompassed Your altar, O Lord. 7. To proclaim thanksgiving with a loud voice and to recite all Your wonders. 8. O Lord, I love the dwelling of Your house and the place of the residence of Your glory. 9. Gather not my soul with sinners nor my life with men of blood, 10. in whose hands are plots and whose right hand is full of bribery. 11. But I walk with sincerity; redeem me and be gracious to me. 12. My foot stood on a straight path; I will bless the Lord in assemblies.

2. The Hirsch Psalms: Chapter 26

Ⓐ

V. 1. The superscription to this psalm is לדוד, not מומור לדוד or לדוד מומור. Here we do not see David gaining inspiration on the wings of song, nor do we have here the outpourings of Divine rapture coming from a full heart. In this psalm, David simply states the emotions and thoughts that fill his soul.

Ⓑ

V. 1. For the explanation of the use of the superscription לדוד, see Commentary to Psalm 25:1. In Psalm 26, too, we have simple statements expressing the thoughts and emotions within David's soul. Here David has set down the principles, attitudes and resolutions which have guided all of his life and his endeavors.

Ⓒ

שפטני וגו', "Judge, o Lord, how far I have advanced in my moral endeavors. Judge Thou whether I am now upon the right path to what is good and right. I have not walked בתם, in absolute moral integrity, but merely in בתמי 'my own' moral integrity as I have understood and endeavored to practice it, mustering all the strength of my being for this purpose. Thus far I have merely let myself be guided by my own good intentions, confident that the Lord would not allow me to stumble."

3. רד"ק תהלים פרק כו פסוק א

לדוד שפטני ה'. שפטני וראה אם לבבי ישר אליך, וכפי לבבי שפטני. כי אני בתמי הלכתי ובה' בטחתי לא אמעד, כלומר בתם לבבי ובכל אשר היה לי בטחתי בה

4. אבן עזרא תהלים פרק כו פסוק א

(א) לרוד שפטני – ...הנכון בעיני שטעמו קח הדין ממני אם נטה לבי מאחריך על כן כי אני בתומי כמו תמים תהיה:
ובה' בטחתי – שיעזורני להיות לבי שלם על כן לא מדעתי:

5. אבן עזרא תהלים פרק כו פסוק ב

(ב) בחנני – ידוע כי השם יודע הנסתרות והנה הטעם כי אתה תדע לבכי כבוהן הכסף:

6. מצודת דוד תהלים פרק כו פסוק ב

(ב) בחנני – לדעת מחשבותי:

7. מלבי"ם תהלים פרק כו פסוק א

(א) לרוד, בתפלה זו יזכיר כי אינו מכת הצבועים המלאים רע בסתר וחונפים בגלוי, עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, כי לבבו נאמן לאלהיו ומעשיו אין כם דופי, הוא נקי בין במעשה בין במחשבה, ולכן מבקש שלא יקררו מקרה החנפים בין באושר הנפשי בין בהצלחת החיים העולמיים. שפטני ה', ר"ל אתה תחזה מה משפטי ועניני, ואתה יודע שאני צדיק, בין במעשה כי אני בתומי הלכתי, ובין במצפון ואמונת הלב כי בה' בטחתי בטחון חזק שלא אמצד ממנו בשום פעם:

8. מלבי"ם תהלים פרק כו פסוק ב

(ב) בחנני, נגד הפעולות שהם בתמימות אומר, בחנני ה' ונסני, כי המעשים שלא יהיו תמימים, רצוני אשר לא יעשם מצד הטוב עצמו רק כעבור פניות חיצוניות מהגאווה והחונף וכדומה לא יעמוד כם בעת נסיון, שאם ימצא תועלת בהנחת המעשים ההם יעזבם, לא כן המעשים הנעשים בתמימות כמ"ש כי אני בתומי הלכתי, הם כסף צרוף ולא ימצא בהם סיג בעת בכור יבחנו, ונגד מ"ש בה' בטחתי שהוא בטחון הלב אמר צרפה כליותי ולבי:

9. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל. אמר לפניו: רבונו של עולם, מפני מה אומרים, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי דוד? – אמר: אינהו מינסו לי, ואת לא מינסית לי, אמר לפניו: רבונו של עולם, בחנני ונסני. שנאמר בחנני ה' ונסני וגו'. אמר: מינסנא לך, ועבידנא מילתא בהדך, דלדידהו לא הודעתניהו ואילו אנא קא מודענא לך, דמנסינא לך בדבר ערוה. מיד ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו וגו' אמר רב יהודה: שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום, ונתעלמה ממנו הלכה: אבר קטן יש באדם, משביעו – רעב, ומרעיבו – שבע. ויתהלך על גג בית המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד, בת שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא, אתא שטן אידמי ליה כציפרתא, פתק ביה גירא, פתקה לחלתא, איגליה וחזייה. מיד וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר הלוא זאת בת שבע את אליעם אשת אוריה החתי וישלח דוד מלאכים ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת מטמאתה ותשב אל ביתה. והיינו דכתיב בחנת לבי פקדת לילה צרפתי בל יעבר – פי. אמר: איכו זממא נפל בפומיה דמאן דסני לי, ולא אמר כי הא מילתא.

Rab Judah said in Rab's name: One should never [intentionally] bring himself to the test, since David king of Israel did so, and fell. He said unto Him, 'Sovereign of the Universe! Why do we say [in prayer] "The

God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob," but not the God of David?' He replied, 'They were tried by me, but thou wast not.' Then, replied he, 'Sovereign of the Universe, test and try me' — as it is written, Examine me, O Lord, and try me. He answered 'I will test thee, and yet grant thee a special privilege; for I did not inform them [of the nature of their trial beforehand], yet, I inform thee that I will try thee in a matter of adultery.' Straightway, And it came to pass in an eveningtide, that David arose from off his bed etc. R. Johanan said: He changed his night couch to a day couch, but he forgot the halachah: there is a small organ in man which satisfies him in his hunger but makes him hunger when satisfied. And he walked upon the roof of the king's house: and from the roof he saw a woman washing herself; and the woman was very beautiful to look upon. Now Bath Sheba was cleansing her hair behind a screen, when Satan came to him, appearing in the shape of a bird. He shot an arrow at him, which broke the screen, thus she stood revealed, and he saw her. Immediately, And David sent and inquired after the woman. And one said, Is not this Bath Sheba, the daughter of Eliam, the wife of Uriah the Hittite? And David sent messengers, and took her, and she came unto him, and he lay with her; for she was purified from her uncleanness: and she returned unto her house. Thus it is written, Thou hast proved mine heart; thou hast visited me in the night; thou hast tried me, and shalt find nothing; I am purposed that my mouth shall not transgress. He said thus: 'Would that a bridle had fallen into the mouth of mine enemy [i.e., himself], that I had not spoken thus.

10*. בן יהוידע מסכת סנהדרין קז.

דף ק"ז ע"א מפני מה אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק וכו'. קשה מה טעם מצא דוד המלך ע"ה לבקש כזאת, והלא משה רבנו ע"ה קדים מיניה ואין אומרים אלקי משה, וכי סלקא דעתיה דדוד לזכות עדיף מן משה רבנו ע"ה. ונ"ל בס"ד כי הוא ראה את עצמו עומד ואחז ברגל רביעי של הכסא, כי האבות הם שלשה רגלים, והוא רגל רביעי, נמצא דומה לאבות לכך רצה שיהיה שוה עמהם בזה. ועוד נ"ל בס"ד כי ראה שהבטיתו הש"ת בענין השם שאמר לו ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים (שמואל ב' ו' ט"ז) שהם האבות, ואמר רב יוסף זה שאומרים מגן דוד, לכן מצא פתחון פה לומר מאחר שאומרים מגן דוד למה לא יאמרו מגן אברהם. וכוה פרשתי בס"ד מ"ש בתרתי הסתופף בבית אלקי ותהלים פ"ד י"א) דיודע כל תיבה נקראת בית בספר יצירה, וכמ"ש שלשה אבנים בונות תשעה בתים ד' אבנים בונים כ"ד בתים והיו ר"ל תיבות, וז"ש בתרתי הסתופף בבית אלקי כלומר בתיבה של אלקי שיאמרו אלקי דוד ולא מגן דוד:

11. סדור - תפילת שחרית

.... ולא לידי נסיון

12. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ל עמוד ב

ת"ר: קשה יצר הרע, שאפילו יוצרו קראו רע, שנאמר: כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר רב יצחק: יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, שנאמר: רק רע כל היום. ואמר ר"ש בן לוי: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר: צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו, שנאמר: אלהים לא יעזבנו בידו.

13. משנה מסכת אבות פרק ב

הלל אומר אל תפרוש מן הצבור ואל תאמן בעצמך עד יום מותך

14. בראשית פרק טז

(א) ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הגר: (ב) ותאמר שרי אל אברם הנה נא עצרני יקוק מלדת בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה וישמע אברם לקול שרי: (ג) ותקח שרי אשת אברם את הגר המצרית שפחתה מקץ עשר שנים לשכת אברם בארץ כנען ותתן אתה לאברם אישה לו לאשה: (ד) ויבא אל הגר ותהר ותרא כי הרתה ותקל גברתה בעיניה: (ה) ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניה ישפט יקוק ביני וביניך: (ו) ויאמר אברם אל שרי הנה שפחתך בידך עשי לה הטוב בעיניך ותענה שרי ותברח מפניה:

15. רמב"ן בראשית פרק טז פסוק ו

(ו) ותענה שרי ותברח מפניה – חטאה אמנו בענוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני הענוי:

16. Studies in Bereishit (Nechama Leibowitz, 156)

She should have been magnanimous and not taken advantage of her power over her handmaid.* Thus our commentators find no excuses to condone Sarah's behaviour, look for no psychological explanations in extenuation of her deeds. No appraisal of Sarah's character could condone the sin of "Sarah dealt harshly with her." Perhaps the Torah wished to teach us that before man undertakes a mission that will tax all his moral and spiritual powers he should ask himself first whether he can maintain those same high standards to the bitter end. Otherwise man is liable to descend from the pinnacle of altruism and selflessness into much deeper depths than would ordinarily have been the case.

Had Sarah not wished to suppress her instincts and overcome every vestige of jealousy for her rival, had she not dared to scale these unusual heights of selflessness, she would not have fallen victim to the sin of "Sarah dealt harshly with her"—and there may not have been born that individual whose descendants have proved a source of trouble to Israel to this very day. Who knows?